

ZÁVISLOST MEZI ÚROVNÍ TERORISTICKÉ HROZBY A PARAMETRY DUŠEVNÍ POHODY U ŠKOLNÍCH DĚTÍ A MLÁDEŽE¹

Julia V. BYKHOVETS, Naděžda V. TARABRINA

Abstrakt: Studie se zaměřila na zkoumání souvislosti mezi parametry duševní pohody a úrovní teroristické hrozby u nepřímých obětí (tedy těch, kdo byli konfrontováni s teroristickými činy prostřednictvím MASOVÝCH MÉDIÍ). **SUBJEKTY** studie: 84 žáků (52 dívek a 32 chlapců). Věkový průměr byl 16 let. **METODY:** dotazník zjišťující citlivost vůči terorismu (QETT-50) (J.V.Byhovets, N.V. Tarabrina, 2010), dotazník „Stupnice duševní pohody“ (angl. zkratka SPW) (upravili T.D. Ševelenkova, P.P. Fesenko, 2005), a metoda motivační indukce (angl. zkratka MMI) (v úpravě Tolstyh N.N., 2005), dotazník „Perspektiva mého života“ (E.A. Misko, N.V. Tarabrina, 2004). **VÝSLEDKY:** dívky hrozba teroristických činů znepokojuje víc než chlapce. V hodnocení duševní pohody se neprojevují rozdíly mezi pohlavími. Citlivost vůči hrozbě terorismu koreluje s těmito měřítky duševní pohody: „Osobnost jako otevřený systém“ a „Chápání života“ u starších žáků ($R_s=0.25$ a $R_s=0.22$ $p<.05$). Výsledky ukazují, že citlivost vůči terorismu koreluje se složkami duševní pohody.

Klíčová slova: duševní pohoda, citlivost vůči hrozbě terorismu, duševní zdraví, nepřímé oběti, žáci, teroristické činy

Problematika duševního zdraví dětí patří v moderní vědě k nejnáléhavějším. Experti Světové zdravotnické organizace sledují výrazný nárůst duševní frustrace u dětí a mladistvých. Neurotické stavy se projevují u 63 dětí z počtu 1000. Dlouhodobé duševní poruchy jsou v Rusku evidovány u 15 % dětí. Podle Ústavu pro sociopolitický výzkum Ruské akademie věd počet dětí, které netrpí vůbec žádnými duševními potížemi, klesá z 30 % v 1. až 3. třídě na 16 % ve třídách 9. až 11. Dle zprávy vydané ministerstvem zdravotnictví Ruské federace se tedy zdraví žáků během let školní docházky zhoršuje 4krát až 5krát a 85 % dětí, které mají slabé studijní výsledky, trpí nějakou nemocí.

Duševní zdraví je vícedimenzionální konstrukt, který je zkoumán různých úrovních: genetické, biologické, klinické, sociální a dalších. Odborníci používají různé definice tohoto pojmu. Z našeho hlediska pojem „duševní pohody“ nejlépe odpovídá psychologické úrovni výzkumu duševního zdraví (N. Bradburn, C. Ryff, P.P. Fesenko, A.V. Voronina, L.V. Kylikova et.al.).

¹ Článek vznikl s finanční podporou státního grantu pro podporu mladých ruských vědců (grant № MK-4486.2009.6)

Ruští i zahraniční psychologové se přiklánějí ke dvěma zásadním přístupům: psychickou/subjektivní pohodu chápou buď jako „zkušenost“, tj. pocit štěstí, uspokojení, radosti (hedonistický přístup), nebo jako úroveň dosahovaných výsledků, míra úspěšnosti, sebeaktualizace (eudaimonický přístup).

Oba tyto směry se vzájemně doplňují. Každá složka duševní pohody (sociální, hmotná / materiální atd.) má vždy objektivní indikátory: objektivní charakteristika kvality života, zdravotní indikátory, sociální, duševní a jiné vývojové příležitosti, přítomnost/absence vnějších znaků pohody a sociálního úspěchu.

Hodnocení vlastní pohody podle sociálních standardů závisí na subjektivních kritériích. Tato kritéria mají individuální odlišnosti. Kritéria jsou zobecněná, konkrétně specifikovaná a během života získávají stabilní charakter. Pochopení tohoto vztahu je klíčové pro řešení problémů skutečného života ve sféře optimalizace sociálních, psychologických a ekonomických vztahů ve společnosti a a zvyšování kvality života. Vnější parametry však nemohou vyvolat samotné zažívání pohody, poněvadž to závisí na mentalitě člověka. Fungují pouze prostřednictvím subjektivního vnímání a hodnocení dané osoby. Kteroukoli složku pohody proto můžeme charakterizovat jako subjektivní.

Nejlépe zdůvodněná moderní koncepce duševní pohody je model Carol Ryffové, která definovala strukturu duševní pohody a sestavila psychodiagnostický dotazník „Stupnice duševní pohody“ (C. Ryff, 1989). Dotazník je zaměřen na měření šesti základních složek duševní pohody: sebpřijetí, pozitivní vztahy s lidmi, autonomie, zvládnání prostředí, životní cíle, osobní růst. Tyto složky v sobě slučují strukturální prvky různých psychologických teorií (A.Maslou, G.Olport, K.G.Jung, E.Erikson, S.Bjuller, M.Jahoda, D.Birren). Je možno akceptovat, že každá z těchto šesti složek představuje určitý aspekt pozitivního fungování člověka. Jednotlivé složky mohou dosahovat různých stupňů vyjádření a určovat jedinečnou strukturu duševní pohody každého člověka.

Determinanty duševní pohody/duševních potíží jednotlivce představují celý komplex vzájemně propojených vnějších a vnitřních složek (osobnostních, sociokulturních, politických, sociopsychologických determinant atd.). Výsledky některých výzkumných studií nás opravňují tvrdit, že politické ani ekonomické faktory nemohou vytvořit trvalou základnu duševní pohody. Například studie zkoumající etnosociální pohodu jednotlivců dokládá, že poměrně často se setkáte s lidmi, kteří se cítí šťastní, v Indii, a nejméně často — ve Švédsku (L.V. Kulikov). V dané studii je pojem „štěstí“ identický s pojmem „duševní pohoda“. Je tedy možno předpokládat, že etnické a kulturní faktory ovlivňují míru pohody jednotlivce.

Existuje však svědectví prokazující, že taková skutečnost moderního sociopolitického života, jako je terorismus, má nepříznivý vliv na mentalitu populace (L.E. Delisi a kol., 2001; S.Galea a kol., 2003; Gordon H. Cormick, 2003; R. Pangi, R.C. Silver a kol., 2002; A. Speckhard, 2003; N.V.Tarabrina, J.V.Bykhovets, 2006). Někteří lidé vnímají teroristické činy jako přímé ohrožení svého života a duševní pohody, přestože nikdy nebyli terorismem zasaženi přímo. Předpokládáme platnost následující hypotézy: vysoká míra duševní pohody může být omezujícím faktorem intenzivní citlivosti vůči terorismu. Duševní pohoda může aktivovat zdroje zvládnání prostřednictvím růstu „self-efficiency“ (sebeúčinnost, vlastní zdatnost). Lidé s vysokou mírou duševní pohody mají mnohem vyšší úroveň chápání života. Struktura jejich cílových hodnot má konkrétnější charakter. Mají pocit kompetentnosti a zralejší strategii zvládnání.

Komplexní výzkum vazby mezi mírou citlivosti vůči hrozbě terorismu a mírou duševní pohody se provádí v Laboratoři psychologie posttraumatického stresu v Psychologickém ústavu RAS. V příslušném článku je popsána část tohoto výzkumu. Současný výzkum byl prováděn mezi žáky druhého stupně (základních škol). Volba této věkové skupiny nebyla náhodná. Období –náctiletosti je jedním z kritických období, kdy si člověk intenzivně vyvíjí schopnosti sebepoznání (L.I.Bozhovič, N.I.Gutkina, I.S.Kon, V.A.Aleksejev, E.Ericson). V tomto věku má vliv různých vnějších sociopolitických hrozeb zásadní důležitost. Hrozba terorismu je pokládána za nebezpečí ohrožující realizaci životních plánů a perspektiv.

Někteří autoři prokázali, že teroristické činy, k nimž došlo v Moskvě, za sebou zanechaly mnoho nepřijemných a znepokojujících zážitků (N.V.Tarabrina, J.V. Byhovets, 2008, 2010; V.V. Znakov, 2010; E.B. Batujeva, 2005). Tato událost během doby ztrácí svou emoční saturaci (V.V. Nurkova, D.M. Bernstein, E.F. Loftus). Člověk si zapamatuje nejen obrazy teroristických útoků a s nimi spojené pocity, ale přenesení si takový obraz teroristického činu i do své budoucnosti. Nejsou to přitom vizuální obrazy teroristických útoků (destrukce, zbraně, zajetí rukojmích, smrt nevinných lidí a další) vysílané masmédií, které se otisknou do mysli jako první, ale je to spíše vyhlídka na další život pod hrozbou teroristického útoku, která pevně utkví ve vědomí člověka (strach, hrůza, pocit bezmoci apod.).

Cílem tohoto výzkumu je odhalit korelaci mezi mírou citlivosti vůči teroristické hrozbě a duševní pohodou u nepřímých obětí (svědků teroristických činů prostřednictvím masových médií). V souladu s tímto cílem byly definovány následující úkoly:

- 1) prozkoumat závislost indikátoru citlivosti vůči teroristické hrozbě na škálách duševní pohody u žáků;
- 2) prozkoumat rysy struktury duševní pohody ve skupinách s různou intenzitou citlivosti vůči terorismu;
- 3) odhalit rozdíly mezi pohlavími ve vnímání teroristické hrozby a vyhodnotit výsledky na škálách duševní pohody.

Metody

Účastníci výzkumu - 84 žáků z 11 tříd města Korolev (Moskevská oblast)

Tabulka 1 Popisná statistika věku respondentů

	Věk				
	průměrný	medián	rozmezí	Std.Dev.	N
dívky	16.08	16	3	0.68	52
chlapci	16	16	2	0.62	32

Autoři děkují N.N.Bakuševové za účast ve výzkumu.

Pro účely a cíle výzkumu byly použity následující dotazníky: dotazník zjišťující citlivost vůči hrozbě terorismu (QETT-50) (J.V.Byhovets, N.V.Tarabrina, 2010), dotazník „Škála duševní pohody“ (SPW) (upravili T.D.Ševelenkova, P. P. Fesenko, 2005), metoda motivační indukce (MMI) (v úpravě Tolstyh N.N., 2005), dotazník „Perspektiva mého života“ (E.A. Misko, N.V. Tarabrina, 2004). Tento článek se zabývá výsledky dvou z uvedených dotazníků, SPW a QETT. SPW je dotazník, jehož hlavním cílem je

zkoumání aktuální duševní pohody. Indikátory SPW jsou všeobecné body:

- V klasické variantě dotazníku (autor C.Ryff) se používá 6 hodnotících škál: „pozitivní vztahy“, „autonomie“, „zvládnání/řízení prostředí“, „osobní růst“, „životní cíle“, „sebepřijetí“;
- V nově upravené verzi (autorů T.D. Ševelenkova, P. P. Fesenko) jsou zahrnuty 4 škály: „afektivní rovnováha“, „chápání života“, „člověk jako otevřený systém“, „autonomie“.

Zpracování statistických dat bylo provedeno programy SPSS-10, STATISTICA 6.0. Zahrnovalo Spearmanův koeficient rho (rs); Mann-Whitney U.

Výsledky

1. Analýza závislosti mezi mírou citlivosti vůči hrozbě terorismu a parametry duševní pohody u školou povinné mládeže.

Použili jsme neparametrický Spearmanův koeficient pořadové korelace (rho) z důvodu malého počtu účastníků studie. Výsledek analýzy je uveden v tabulce 2.

Table 2. Významný koeficient Spearmanovy korelace mezi indikátory QETT a SPW

Indikátory	N	Rs	p-level
QETT – škála „chápání života“ (SPW)	84	0.22	0.04
QETT – škála „člověk jako otevřený systém“ (SPW)	84	0.25	0.02

Respondenti s vyjádřenou citlivostí vůči teroristické hrozbě jsou ve větší míře přesvědčeni, že budoucnost má perspektivu, sami sebe hodnotí jako více orientované na cíl, projevují větší schopnost osvojovat si nové informace, mají celostní a realistický náhled na život a jsou otevření novým zkušenostem.

2. Analýza znaků struktury duševní pohody ve skupinách s různými úrovněmi citlivosti vůči teroristické hrozbě.

Podle některých výzkumů existuje mimořádně ostrá a hluboká citlivost vůči hrozbě terorismu u dětí a mladistvých. Na rozdíl od dospělých si jejich mentalita ještě nevyvinula ochranné mechanismy. Tyto ochranné mechanismy lidem umožňují „schovat se“ před nebezpečím, zapomenout na ně, soustředit pozornost jinam, např. ke svým domácím problémům. V roce 2001 provedl Schuster se spoluautory (M.A. Schuster, B.D. Stein, L. Jaycox, R.L. Collins, G.N. Marshal, M.N. Elliot a kol.) výzkum zaměřený na zjištění úrovně citlivosti na hrozbu terorismu u dětí. Údaje získané autory dokládají, že asi 1/3 dospělých respondentů, kteří byli rodiči, si nevšimli u svých dětí stresových reakcí po útoku 9/11.

Informace o teroristických činech v masových médiích a dalších komunikačních prostředcích lze pokládat za traumatický zátěžový faktor. Ten může u nepřímých obětí vést ke ztrátě životní perspektivy a schopnosti zvládat životní obtíže (D. Simeon, 2002).

Vybrali jsme tři podskupiny podle úrovně citlivosti vůči hrozbě terorismu, abychom si ověřili náš předpoklad. Spodní kvartil distribuce QETT obsahoval tyto odhady/hodnocení: u dívek od 67 do 112 bodů (M=95.77; SD=14.09) a u chlapců od 54 do 97

($M=72.71$; $SD=14.55$); horní kvartil – u dívek od 144 do 212 ($M=161.34$; $SD=19.56$) a chlapců od 132 do 168 ($M=146.22$; $SD=14.48$). Respondenti, kteří v dotazníku QETT dosáhli počtu bodů od 112 do 144 v případě dívek ($M=128.62$; $SD=8.64$) a počtu bodů od 97 do 132 v případě chlapců ($M=116.71$; $SD=10.13$) byli zařazeni do skupiny „inklinující k výrazné citlivosti vůči hrozbě terorismu“.

Vzorek respondentů byl rozdělen do 3 podskupin:

- 1) podskupina „odolní“ ($n=21$, 13 dívek a 8 chlapců). Dosahují nízkých hodnot indikátorů na škále QETT. Jsou psychicky stabilní vůči psychotraumatickému vlivu teroristických činů;
- 2) podskupina „inklinující k výrazné citlivosti vůči hrozbě terorismu“ ($n=41$, 26 dívek a 15 chlapců). Dosahují průměrných hodnot indikátoru v QETT;
- 3) podskupina „zranitelní“ ($n=22$, 13 dívek a 9 chlapců). Jejich úroveň citlivosti vůči hrozbě terorismu je vyjádřena v nejvyšší míře. Její respondenti mají vysoké hodnoty indikátoru v QETT.

Získali jsme následující údaje: střední hodnota SPW v podskupinách „inklinujících k výrazné citlivosti vůči hrozbě terorismu“ a „zranitelní“ zůstává v pásmu průměrných hodnocení. V podskupině „odolní“ bylo rozložení hodnocení na každé škále dotazníku SPW v rozmezí průměrných hodnot. Chlapci však vykázali nízké hodnoty na škálách „chápání života“ a „člověk jako otevřený systém“. Je zřejmé, že charakteristickým rysem chlapců projevujících odolnost vůči hrozbě terorismu je nedostatečná schopnost „chápání života“. V minulosti a přítomnosti nevidí smysl. Převládá u nich pocit nudy a bezcíllosti existence. Typické je pro ně neuspořádané, roztržité a nedostatečně realistické vnímání různých stránek života. Oproti tomu u respondentů podskupin „inklinujících k výrazné citlivosti vůči hrozbě terorismu“ a „zranitelní“ převládá pozitivní sebehodnocení, sebedůvěra i se všemi klady i nedostatky osobnosti. Dovedou odolávat sociálnímu tlaku a jsou schopni bránit svoje postoje.

V další fázi jsme hodnotili rozdíly ve škálách duševní pohody mezi definovanými podskupinami. Na škále „člověk jako otevřený systém“ skupina „zranitelní“ ($M=66.14$; $SD=4.04$) dosáhla vyšších hodnot než skupina „odolní“ ($M=60.67$; $SD=9.41$) (hodnota testového kritéria Mann-Whitney $U=138.5$ a $p=0.024$). Na dalších škálách SPW nebyly mezi zvolenými podskupinami zjištěny rozdíly.

Výsledky dokládají, že úroveň citlivosti vůči hrozbě terorismu souvisí s některými složkami duševní pohody - „Člověk jako otevřený systém“ a „Chápání života“. Starší školní mládež intenzivně vnímající hrozbu terorismu ve (srovnatelně) vyšší míře sama sebe hodnotí jako orientovanou na dosažení cíle, s dobrým porozuměním životu a schopnou osvojovat si nové poznatky.

3. Rozdíly v míře citlivosti vůči hrozbě terorismu a výsledky hodnocení podle škál duševní pohody ve skupinách děvčat a chlapců.

Pro účely porovnání těchto skupin (viz tab. 3) byla vypočtena hodnota testového kritéria Mann-Whitney U . Pro tuto konkrétní věkovou skupinu jsou výsledky uváděny poprvé.

Tabulka 3 Srovnání úrovně citlivosti vůči terorismu ve skupinách děvčat a chlapců (testové kritérium Mann-Whitney U)

Indikátory	Skupina 1	<i>m</i>	M	R	D	Skupina 2	<i>m</i>	M	R	D	<i>U</i>	<i>P</i>
	QETT	divky	130	131	145	722.08	chlapci	Mult	Mult	154	1147.43	609.5

Poznámka: *m* – medián, M – režim, R – rozpětí, D – rozložení, U- kritérium Mann-Whitney U.

Vyšší hodnoty indikátoru QETT byly zjištěny ve skupině děvčat v porovnání se skupinou chlapců. Nicméně obě skupiny se nelišily v hodnotách dosažených na škálách duševní pohody ($p > 0.005$).

Diskuse

Údaje zjištěné v naší studii se doplňují s výsledky zahraničního výzkumu, pokud jde o vliv věku a pohlaví na duševní pohodu. C.Riff dokládá, že kategorie „žena“ ve věku od 20 do 35 let má vyšší indikátory ve všech základních složkách duševní pohody vyjma škály „osobní růst“. Výsledky sebehodnocení na této škále byly ve skupinách dívek a chlapců stejné. Údaje z našeho výzkumu ukázaly, že u starší školní mládeže (střední věk 16 let) se mezi dívkami a chlapci neprojevují rozdíly na škálách duševní pohody.

Výsledky naší studie prokazují, že citlivost vůči hrozbě terorismu má spojitost s některými složkami duševní pohody, konkrétně „člověk jako otevřený systém“ a „chápaní života“. Tyto složky odrážejí buď přítomnost nebo absenci základních životních cílů a schopnosti získávat nové zkušenosti. Přitom byla pozorována následující souvztažnost: stupeň citlivosti vůči hrozbě terorismu ve vyšší u těch respondentů, kteří mají životní cíle a svá životní přesvědčení, dokáží vnímat nové informace a mají realistický náhled na život. Jsou otevřeni novým zkušenostem. Na druhé straně citlivosti vůči hrozbě terorismu není vyjádřena u respondentů, kteří pocítují nedostatečné porozumění životu, v minulosti a přítomnosti nevidí smysl. Převládá v nich pocit nudy a bezcílnosti. Projevují neschopnost efektivně propojovat jednotlivé stránky jejich životní zkušenosti v celek.

Duševní pohoda je charakterizována stupněm orientace na pozitivní stránky fungování v životě a stupněm intenzity této orientace. V průběhu této studie byly získány údaje o podobnosti struktury duševní pohody u lidí s různou mírou intenzity vnímání ohrožení terorismem. Tuto strukturu lze popsat následovně: respondenty této studie charakterizují blízké, důvěrné a srdečné vztahy s lidmi. Ve svém myšlení a jednání jsou schopni odolávat společenskému tlaku. Dovedou uspokojit své osobní požadavky a váží si svých hodnot. Zdá se, že usilují o neustálý osobní vývoj. Uvědomují si a přijímají rozdílné rysy své osobnosti. Převládá u nich kladné sebehodnocení. Upřednostňují své vlastní vnitřní normy. Rozdíly ve struktuře duševní pohody se projevily mezi skupinami s vysokým a nízkým stupněm citlivosti vůči hrozbě terorismu na škále „člověk jako otevřený systém“. Žáci ve starším školním věku s vysokým stupněm citlivosti vůči hrozbě terorismu projevují realistické a celistvé chápání života spojené s otevřeností vůči novým zkušenostem.

Zjištěná podobnost struktur duševní pohody a jeden rozdíl mezi skupinami na úrovni citlivosti vůči hrozbě terorismu nám umožňují učinit závěr v tom smyslu, že není prokázána závislost / vazba mezi duševní pohodou a mírou citlivosti vůči hrozbě terorismu. Subjektivní úsudek ohledně duševní pohody či naopak nedobré duševní kondice je individuálním kritériem. Toto kritérium nám umožňuje zhodnotit a analyzovat stupeň „self-efficiency“ (sebeúčinnosti, vlastní zdatnosti) a celkové spokojenosti s kvalitou života. Tento závěr má zásadní význam z hlediska psychologie. Duševní pohoda člověka nezávisí tolik na biologických faktorech, materiální prosperitě, sociálním postavení a sociopolitických událostech, jako spíše na individuálním vnímání vlastní úspěšnosti a míry seberealizace, z něhož vychází sebehodnocení určované individuálními měřítky. Osoby mimořádně zranitelné vzhledem k teroristickému ohrožení se ve stejné míře nacházejí jak ve skupině duševně vyrovnaných tak ve skupině respondentů s psychickými potížemi. Vysokou míru duševní pohody nelze považovat za jediný zdroj zvládnání strachu z terorismu. Pravděpodobně existuje ještě třetí proměnná, která zprostředkovává a zvyšuje ochranný vliv duševní pohody při teroristickém ohrožení.

Subjektivní vědomí duševní pohody a její hodnocení (kognitivní a emoční složky) jsou faktory omezující či naopak rozšiřující možnosti „těšit se ze života“. Ovlivňují schopnost člověka žít plným životem, dosahovat úspěšné sebeaktualizace a adaptovat se ve společnosti (N.G. Novak, 2009). Citlivost vůči hrozbě terorismu může být interpretována jako faktor snižující duševní pohodu. Tento argument bohužel v našem výzkumu nebyl potvrzen. Některé údaje v něm získané naznačují, že čím více je člověk cílevědomý a v čím větší míře jsou jeho pocity nepřímé a přirozené, tím vyšší je stupeň jeho citlivosti vůči hrozbě terorismu.

Výsledky této studie nám dovolují formulovat předpoklady ohledně směru dalšího výzkumu. Zaprvé je nutné prozkoumat psychologický dopad terorismu na civilní osoby na různých úrovních vnitřní organizace jednotlivce. Zadruhé je v rámci zkoumání psychologických dopadů terorismu zapotřebí zvážit genderové a věkové charakteristiky. Nejvíce nasnadě jako psychologický důsledek dopadu teroristických činů na jednotlivce je aktualizace strachu. Ten pak vede k vývoji různých forem mentální maladaptace a snížení úrovně duševní pohody ve zranitelné části populace. Současný výzkum probíhá v rámci pokračujícího komplexního výzkumného projektu, jehož výsledky umožní rozsáhlejší zmapování tohoto tématu.

Závěr

- 1) Citlivosti vůči hrozbě terorismu u starší školní mládeže koreluje se škálami duševní pohody „člověk jako otevřený systém“ a „chápání života“.
- 2) Struktura duševní pohody je stejná ve skupinách s různou mírou vyjádření citlivosti vůči hrozbě terorismu. Nižší hodnoty na škálách SPW „člověk jako otevřený systém“ a „chápání života“ představují výjimku, a to u chlapců ze skupiny s nízkou mírou citlivosti vůči hrozbě terorismu.
- 3) Mezi chlapci a dívkami ve starší školní mládeži existují rozdíly v intenzitě vnímání hrozby terorismu: dívky hrozba terorismu znepokojuje ve vyšší míře než chlapce. Rozdíly mezi pohlavími naopak nejsou, pokud jde o hodnocení duševní pohody.

DEPENDENCE BETWEEN LEVEL OF TERRORISTIC THREAT AND PARAMETERS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AT SCHOOLCHILDREN

Abstract: Dependence of parameters of psychological well-being on the level of terroristic threat at indirect victims (those who were confronted with acts of terrorism by means of mass media) was investigated. Subjects: 84 schoolchildren (52 girls and 32 fellows). The age average was 16. **METHODS:** a questionnaire of terroristic sensitivity (QETT-50) (J.V.Byhovets, N.V. Tarabrina, 2010), a questionnaire of «The Scale of psychological well-being» (SPW) (adapted by T.D. Shevelenkova, P.P. Fesenko, 2005), a method of motivational induction (MMI) (in Tolstyh N.N.'s adaptation, 2005), a questionnaire «Prospect of my life» (E.A. Misko, N.V. Tarabrina, 2004). **RESULTS:** girls are more troubled under a threat of terrorism acts, than fellows. Sexual differences are absent in assessment of psychological well-being. Terroristic sensitivity is correlated to such scales of psychological well-being as «the Person as an open system» and «Life comprehension» in senior schoolchildren ($R_s=0,25$ and $R_s=0,22$ $p<.05$). Results show that terroristic sensitivity is correlated to components of psychological well-being.

Keywords: psychological well-being, terroristic sensitivity, mental health, indirect victims, schoolchildren, terrorist acts